

סיפור מנהל מפעל הקופות בפרשת האשמת השוחד

10.000 ל"י לפורע!

בשבילי. הוא רץ לקליין והתעניין כמה יעלה לבנק להוסיף עוד לוחות פלדה, עד שקליין בא אלי וביקש ממני לשנות את המבנה. אמרתי לקליין: תעזוב אותי. הוא לא חזר.

★ ★ ★
"לא שיחרתי ולא ניסיתי!"

ראיתי שקצין הבטחון מתחיל לסבך את הענינים. משום כך אמרתי לו שאיני רוצה שהוא יפקח על הבניה אלא שיבוא הופמן, שהומין את הדלתות, והוא יפקח עליהן. בעקבות זאת הוא הודיע לי בטלפון שבנק ישראל לא יקבל את הדלתות מכיוון שלא נותנים לו לפקח על הבניה ומכיוון שלא בונים את הדלתות לפי הוראות שלו. נסעתי לירושלים למשרד הבנק ודיברתי עם המנהלים. אמרתי להם שאני אבנה את הדלתות במיקומו של הופמן ואעביר את החלקים דרך מכון התקנים. אחרי שהיתה בדיקה במכון, קיבלתי מאדריכל הופמן שני אישורים, האחד מתאריך 18 במרץ והשני מ'8 במאי, בהם הוא מודיע לי כי הוא "מאשר שבדיקת יציאת הפלדה עבור הדלתות היא לפי שביעית רצונית" והוא מאשר לגמור את דלתות הבנק. הבדיקה של מכון התקנים היתה יסודית מאוד. היא עלתה לי 200 ל"י. עובי דלתות הפלדה שהוזמנו היה 400 מ"מ. בדיקות הנסיון נעשו על לוחות בעובי של 102 מ"מ. לפי התעודות חדר המקדח אחרי 2,5 שעות עבודה לעומק של 35 מ"מ בלבד. אחרי זה המקדח נעשה קשה ונשרף. הוא הוחלף בחדר ונשרף שוב. לבסוף, אחרי קידוח של 23.5 שעות חדר המקדח לעומק של 68 מילימטר.

כל האשמות שהשתמעו מתוך מה שפורסם בעתונות על פרשת הומנת דלתות הבטחון לקופת בנק ישראל לא פגעו בי. העבר שלי הוא כזה שהוא יכול לשאת תזות מעטות של בוז. לא פגעו בי גם הסילופים שפורסמו במספר עתונים בקשר לפרשה. אולם מה שפגע בי במיוחד וזיעזע אותי, היה מאמר שפורסם בסוף השבוע באחד העתונים בעקבות הפרשה ואשר הוכתר בכותרת: "קופות הברז שלנו קלות לפריצה". נאמר במאמר זה כי מרבית הקופות הנמצאות במדינה ניתנות בקלות לפריצה. היה זה מאמר שנכתב ללא יסוד ושקילקל ודאי את שנתם של כמה יהודים שישנו מרושני עונג בשבת והחלו לחשוש, שהם נמצאים ללא הגנה ומי יודע מה עלול לקרות.

אין קופה בעולם שלא ניתן לפרצה. קופת הבטחון פירושה, הגנה מקסימלית על הרכוש שבתוכה מבחינה של זמן וכראיות. יש קופות בטחון מפה, שאפשר לפרצן במפתח של קופסת סרדינים, ויש קופות בטחון מיוחדות ליהלומים למשל, שאי אפשר יהיה לפרצן במשך ימים רבים בכלי הפריצה המשוכללים ביותר. אבל כאמור, הכל זה שאלה של זמן. כל קופה אפשר לפרוץ בזמן מסוים. קופה היא משוכללת יותר ככל שגדל הזמן הדרוש כדי לפרצה באמצעים המשוכללים ביותר. אצל היהלומן שנרצה, זרח פלוק, נמצאה קופת הבטחון ליהלומים שנוצרה על ידי. אני מוכן לשלם עשרת אלפים ל"י אם אפשר יהיה לפרצה במשך שלושה ימים רצופים. מיום כך אני סבור שמאמרים מסוג זה, חסרי יסוד, מוזיקים ויוצרים פחד שוא.

★ ★ ★
הייתי יותר מאדיב

בנסיון ריתוך בשלהבת, הצליחו שני אנשים אחרי 18 שעות של ריתוך לחדור לעומק של 50 מ"מ בקירוב. חוץ מזה עברה כל חתיכת פלדה בדיקה מיקרוסקופית.

כאשר גמרתי את יצירת הדלתות, מסרתי אותן לבנק וקיבלתי את התמורה. לפי מה שפורסם בעתונות השתמע כאילו הבנק סירב לקבל את הדלתות. האמת היא שהם קיבלו אותן לפני חודש ושלמו את תמורתן. אבל אי אפשר לדרוש דיוק מהעתונים. אחד העתונים פירסם למשל תמונה של דלת שהצנתי אותה בתערוכת העשור וציין אותה כדלת של בנק ישראל. אחרי שמסרתי את הדלתות, הגיעו לאוזני שמעות שאליאב סיפר בבנק כאילו ניסיתי לשחד אותן.

רשת האשמות השוחד החלה לפני כשמונה חודשים. בנק ישראל הומין אצלי וזג דלתות לחדרי האוצר בסניף תל-אביב של הבנק, שהוא הסניף הראשי בהומנת הדלתות השתתף גם מר יעקב אליאב, קצין הבטחון של הבנק. לא הוא הומין הדלתות. הומין אותן אינו הופמן, האדריכל הירושלמי שתיכנן עבור בנק ישראל את בנינו בתל-אביב. מר אליאב הצטרף רק להומנה.

לא היכרתי אותו עד אז. הוא היה אז בתחילת עבודתו כקצין הבטחון של הבנק. הוא בא אלי ואמר: "אני חוש

מאת יעקב גולדמן

שמו של יעקב גולדמן, בעל בית החרושת ליצור קופות פלדה ודמות צבורית ידועה בארץ, היה מעורב בשבוע החולף בפרשה שהוארה בורקורי ההתענינות הצבורית. היה זה אחרי שקצין הבטחון של בנק ישראל, יעקב אליאב, טען במשטרה כי מהנדס התקנים יוסף קליין הציג לו שוחד בשם גולדמן כדי שישכים לקבל דלתות פלדה שהוזמנו עבור הבנק ואשר הבנק סירב, כביכול, לקבלן. נאמן למסורתו לתת לכל אדם שהואשם או הוכתם בפומבי, לספר את סיפורו כמולאו ולהביא את דבריו לידועת הצבור, מפרסם "העולם הזה" להלן את סיפורו של גולדמן. פרטים הסיפור אינו בא לקבוע עמדה כלשהי בפרשה שתבורר בפני בית המשפט, והוא ניתן עם המלונות מדי האשמות המשתמעות ממנו כלפי קצין הבטחון של בנק ישראל, כל זמן שהפרשה לא הוכררה כדון די צרכה.

מעולם לא שיחרתי אותו ולא ניסיתי לשחדו. קבלת הדלתות לא היתה תלויה בי ממילא.

★ ★ ★
קופה במדרת ל"ג בעומר

עתונים כתבו כאילו בעל המפעל הציג שוחד לקצין הבטחון. אפילו המשטרה לא העיזה להאשים אותי בזה. הם באו אלי לבימה ואמרו לי שיש נגדי האשמות. אמרתי שאין לי מה לומר כיון שאין אמת בזה. הם היו אצלי אולי עשר דקות והלכו. אחר כך קראתי בעתונים כאילו בבנית דלתות הבטחון של בנק ישראל הושקע ידע של המתחרה. אינני שולל מחתרת, אבל לא כל מחתרת מחויבת להיות מומחית לפריצת קופות. שום מחתרת לא פרצה עדיין בארץ קופת הבטחון. היו אמנם מעשי שוד בעזרת נשק וגניבת מפתחות, אבל אף פעם לא באמצעות פריצה. הידע שהושקע בבנית הקופות היה כולו ידע שלי.

עליתי ארצה לפני 54 שנה בהיותי בן 10. למדתי בישיבת תורת חיים בירושלים והתכוננתי לנסוע לטכניון מיטויה בגרמניה כדי להמשיך ללמוד. היתה לי תמיד נטיה לכנייה. כשעברתי מירושלים ליפה, אז תל-אביב עוד לא היתה קיימת, למדתי בישיבת הרב קוק ולמדתי מכניקה. אבל בשנת 1914, כאשר פרצה המלחמה, לא יכולתי להגשים את תוכניתי לנסוע ללמוד. למדתי בקורס אסטרונומיה מקביל של הגמנסיה הרצליה. עבדתי אצל וגנן, הגרמני משרונה שהיה לו בית חרושת הגדול ביותר ליציקה, משאבות ומטורים. מאחר שהכנתי לוחות, התקבלתי כמורה למלאכה בבית ספר טכניון. שם החלתי לקשר שלי עם קופות הבטחון. יצאתי קופות הבטחון שעמדו בפני אש. עד שיום אחד בא אלי יהודי בשם אברהם לדינפול. הוא היה סוכן ביטוח שהחליט לעודד את השימוש בקופות מתוצרת מקומית. קופת הבטחון שלי עמדה למבחן בחגיגות ל"ג בעומר.

פה, לא יודע כמעט שום דבר, תסביר לי מה מתרחש בכל דבר. אני מטבעי הייתי הרבה יותר מאדיב. כמעט ופתחתי בפניו את סגור ליבוי. סיפרתי לו פרטים ופרטי פרטים על דלתות, מבנה דלתות ופנסטים שונים. הוא שאל אותי מהבוקר עד הערב קושיות ואני עניתי לו על כל פרט ופרט. נתי לו גם כתובות של חברות שמיצרות קופות ומנועלים בתוך לארץ והוא ביקש מהן לשלוח לו קטלוגים. באותו זמן, הוא התחיל להתהלך גם בבתי-מלאכה מתחרים, שאל גם אותם לפרטים ועשה השוואות ביני לבניהם. בהזמנה שגנר סרה לי על ידי האדריכל הופמן, היה תנאי אחד עיקרי: שאני צריך לעשות סנדביץ של הלוחות שהיו בדלתות המוזמנות, ואלה יבחנו במכון התקנים. והיה, אם יעמדו לוחות אלה במבחן במשך 18 שעות של קידוח ועוד 18 שעות של שבהת אצטילין, אז הברב בסדר. את ההזמנה התבקשתי לבצע טון שלשה חודשים. היו אלה דלתות במשקל של 7-8 טון, הגדולות ביותר שנעזעו עד כה בארץ. ידעתי שאם אכשל בביצוע הומנה זו והבנק יזמין את הדלתות מחוץ לארץ, תיוצר פריצה של הכנסת קופות זרות. לכן ביצעתי את העבודה למופת מבחיר מינימלי.

באותו זמן ממסרנו את לוחות הפלדה לבדיקה במכון התקנים, התחלתי כבר לייצר את הדלתות. אליאב בא אתי גם למכון התקנים ושם התידד גם עם המהנדס, שהיה אחראי בהתחלה על הבדיקה, יוסף קליין, בתור מפקח, ביקש ממנו אליאב שלמד אותו כל מיני פרטים.

כאשר הדלתות היו כמעט גמורות, בא אלי אליאב בטענה מדוע לא הומנית אותו להיות נוכח בזמן הבניה. אמרתי לו שבחזרה לא נאמר שהוא צריך להיות נוכח. בחזרה נאמר בפירוש שאם מכון התקנים יאשר את כוח התנגדותם של הלוחות — הבנק יהיה צריך לקבלם.

הראנו לו את החומרים מהם היו עשויות הדלת. והשוניו אותם עם אלה שהיו בכדיקה. אבל זה לא היה מספיק